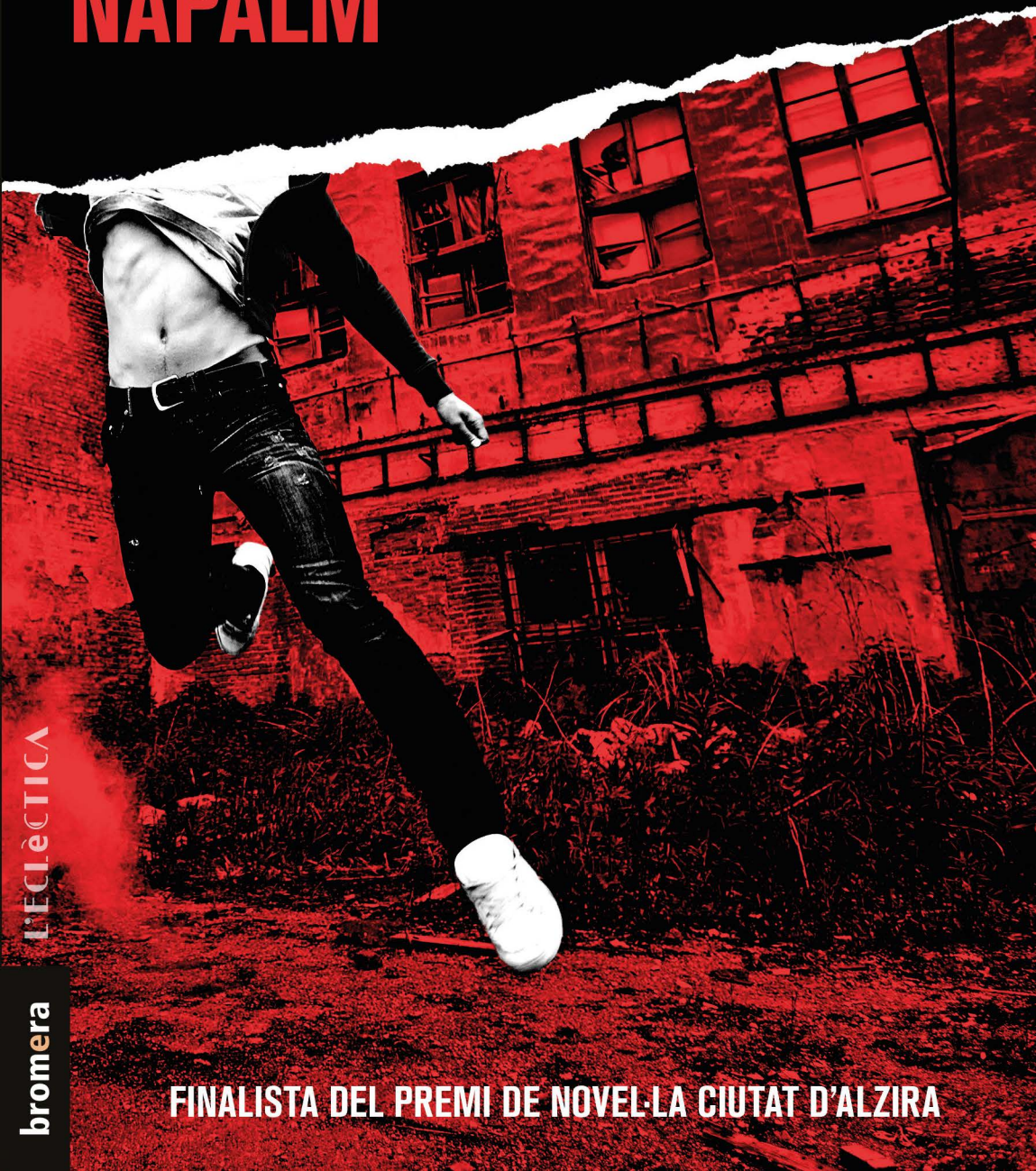

Joan Canela Jordi Colonques

NAPALM

L'ECLECTICA

bromera

FINALISTA DEL PREMI DE NOVEL·LA CIUTAT D'ALZIRA

És dilluns i la xafogor ja s'insinua amb la primera llum. Tal com preveien els oracles, l'oratge ha embogit definitivament i al sud d'Europa s'ha encetat l'estiu prematurament a les acaballes de la primavera. Les aigües de la Mediterrània han esdevingut, aquest insòlit i bascós mes de maig, tèbies com el pixum. Ningú no ho troba estrany, però a hores d'ara ja ningú no se sorprén de res.

Per la seua disposició geogràfica particular, la ciutat de València, als peus del continent, és a l'epicentre de la gran pertorbació climàtica i bull pels fonaments. La calor està revolucionant els cicles naturals de l'aigua, se succeïxen dies plujosos –uns ruixats poderosos i breus– amb altres de solana criminal i, entremig, interludis boirosos amb la humitat ambiental fregant la saturació. Els bassals s'evaporen a l'instant i al barri de Benimaclet, a frec de l'horta d'Alboraia, l'olor de terra humida dels bancals propers i la potent sentor de fem dels camps adobats amara cada racó.

Hui la plaça es desperta amb una olor acre de pixum, de bossat tendre de sangria i de ferralla i goma de pneumàtic cremada. En un dels carrers laterals, un grupet de bombers desganats mira d'extingir les darreres flames

d'una renglera de cotxes carbonitzats. Els vàndals han encés d'afegitó un parell de contenidors. Enganxades al terra com un xiclet assecat queden les desferres de plàstic socarrimat com a testimoni d'una salvatge *nit del foc*.

UN VIOLENT INCENDI DESTRUEIX
UNA QUINZENA DE COTXES A BENIMACLET

Els bombers confirmen que va ser un foc intencionat i la policia no descarta cap hipòtesi

J. C. / València

Entre les quatre i les cinc de la matinada es va produir un virulent incendi al carrer d'Enric Navarro del barri de Benimaclet, en el tram situat entre els carrers de Mistral i del Baró de Sant Petrillo. Encara no està clar com i on exactament va començar el foc, que amb l'ajuda de la intensa calor va anar afectant un cotxe rere l'altre fins a cremar quinze vehicles entre turismes i motocicletes, a més d'alguns contenidors de fem.

Les flames, en el seu moment més àlgid, van arribar a pujar fins a l'altura d'un tercer pis, a causa que també van afectar alguns dels tarongers que hi ha al carrer, cosa que va posar en risc la vida dels veïns.

Els bombers van desplaçar cinc dotacions fins al lloc dels fets i van haver de treballar de valent per aconseguir controlar l'incendi. A les huit del matí encara remullaven

algunes de les carcasses dels vehicles totalment socarrades per refredar-les.

«He baixat aquest matí a passejar el gos i m'he trobat tot el carrer arrasat –assenyala Elena, veïna del barri afectada per l'incendi–. És totalment indignant. Qui ens pagarà els danys ara? Açò no ho cobreix l'assegurança.»

Mig centenar de veïns, entre ells nombrosos xiquets i gent gran, van haver de ser desallotjats per por que el foc s'estenguera a algun edifici. Les ambulàncies del SAMU desplaçades fins a la zona van haver d'atendre una dotzena de casos lleus per intoxicacions i atacs d'ansietat.

Foc intencionat

Els bombers encara no han volgut revelar detalls sobre l'origen del foc. De moment, només han confirmat que es tracta d'un incendi intencionat, però no se sap quin sistema van emprar els vàndals ni si va haver-hi més d'un focus.

La policia ja ha avançat que no tenen sospitosos ni ningú ho ha reivindicat. Ara com ara no es descarta cap hipòtesi i es treballa en diferents línies d'investigació. Fonts policials, però, han volgut recordar que el barri és un punt de trobada important de grups antisistema i radicals que en el passat ja han causat altres actes vandàlics importants.

Claudia apuja les persianes de la finestra que dóna a la plaça de l'església perquè hi entre a raig la llum del sol matiner. Acaba d'iniciar el seu torn i a la tauleta del menjador ja li ha amanit a Manuel unes poques galetes maria i una filera de pastilles de totes mides i colors.

–De les verdes, hui me'n toquen dos?

Ella assenteix i el vell, falcat a la cadira, dissol una cullerada de sucre en el café amb llet i comença a empassar-se-les una a una i a glopets. Claudia fa una ullada fugissera a la plaça. Manuel viu just damunt del cor de la festa. El barri queda a quatre passes del campus universitari de l'avinguda de Blasco Ibáñez, a dues parades de tramvia del Politècnic i del Campus dels Tarongers i a mitja hora en tram de les facultats de ciències de Burjassot. En bona part dels pisos de lloguer, doncs, comparteixen espai estudiants de tota classe que inicien el cap de setmana festiu el dijous per acabar la nit de diumenge escampats al voltant de la font de la plaça. El rebombori que munten al carrer fa que el vell, com la resta de veïns, patisca d'insomni en iniciar-se el cap de setmana. Per això hui Manuel s'ha despertat de mala gana, havent dormit unes quatre hores a tot estirar. Ha passat molt mala nit. La música, la cridòria, el soroll de

vidres trencats, les sirenes dels bombers i de la policia després, no l'han deixat dormir.

Després de desdejunar-se i amb el pipi acabat de fer, el cabell ben pentinat i la caixeta amb les pastilles del migdia a la butxaca de la jaqueta, Manuel i la seua jove acompanyant baixen al carrer. El vell necessita recolzar-se en la seua cuidadora colombiana per descendir uns graons d'excessiva alçària en una escala massa estreta per recórrer-la tots dos alhora. Ella s'hi avança. Li fa de crossa. Fa uns anys hi grimpava sense cap ajut, però ara se sent cansat i rovellat. En fa cinc que és vidu, i sense la seua Conxa ha esdevingut un vell irascible i malcarat. Potser abans ja ho era, però la presència de la seua dona n'endolcia la sensació. El seu caràcter ha degenerat en soledat. Res no el fa somriure. Mai no havia sigut un gran conversador, però ara el seu vocabulari s'ha reduït a quatre grunys i rebufs, una salmòdia de queixes que la colombiana aguanta perquè no té altre remei.

Arran del merder de la nit anterior, el barri està literalment pres per la policia. Dues patrulles d'uniforme i un parell d'agents de paisà han parat uns joves i els demanen la documentació. Ella du els cabells tallats a l'estil mohicà; ell, trenes rastafaris. Les samarretes i pantalons esquinçats els deixen al descobert els muscles i els panxells tatuats. Duen arracades metàl·liques en orelles,

celles i nassos. Els acompanya, a pas lent, un gos xarnego, amalgama de races, de pelatge bast com un fregall i d'un to grisenc tacat de sutge.

–Per què us claveu amb nosaltres i no amb el vell aquell? –es queixa amargament la xica assenyalant Manuel.

–Nosaltres som tan veïns del barri com ells! –rebla el seu company, mentre s'afanya a retindre el gos quiet als seus peus.

El policia, amb un deix que simula ser neutral, els etziba:

–Açò és una identificació rutinària. No es posen nerviosos, que no els estem acusant de res.

És un gens dissimulat «si no heu fet res no us hauríeu de preocupar».

Abans de deixar enrere la plaça, Manuel i Claudia poden llegir, amb lletres ben grosses, «BOTA-LI FOC AL SISTEMA!» en una paret que just acabaven de repintar. La A majúscula encerclada dels anarquistes acompanya la consigna. Travessen després pel bell mig i de manera temerària l'estret carrer del Sant Esperit per enfilat a l'esquerra per Enric Navarro. A banda i banda del carrer es multipliquen els locals en lloguer, negocis menuts que han anat caient fulminats per la crisi. Resisteixen encara les botigues de verdures dels pakistanesos, tres en poc més de cinquanta metres, i els dos basars xinesos, el locutori telefònic i els bars. Ara mateix, però, sembla més un carrer de Bagdad que de València. A ambdós costats de la calçada

els cotxes, els arbres i els contenidors es troben totalment socarrimats. Hi persisteix encara l'olor de goma cremada i enmig de l'asfalt un gran bassal pudent recull l'aiguabarreig que naix de les mànegues dels bombers i s'ennegreix en recollir les cendres, el fang i les merdes de gos.

El vell necessita exercitar les articulacions amb aquests breus passejos assistits per la seua cuidadora. Però hui el carrer es troba intransitable. Bombers i policies de paisà es mouen amunt i avall remirant entre les carcasses dels cotxes encara calentes. Al capdavant del carrer, junt amb un nombrós grup de curiosos, els fematers esperen sense pressa que comence el seu torn recolzats en els mànecs metàl·lics de les seues graneres. La faena que els espera és colossal i no tenen gens de ganes de posar-s'hi. Manuel s'acovardeix i prefereix fer marxa arrere.

—Dus-me per l'ombra, xiqueta, que em fas suar la cansalada.

El vell ha de superar la temptació de clavar-se en un bar. El soroll de les escurabutxaques i el dring de les copes de Terry sobre una barra metàl·lica, l'olor d'oli recremat, l'enganxós vapor de greix, el terra apegalós, li evoquen els anys passats, quan es podia valdre per ell mateix, quan podia traure la cartera i convidar, quan amb un bitllet pagava i amb les tornes comprava tabac, jugava a la màquina i tornava a casa ben escurat. Ara s'ha d'accontentar amb uns plaers molt més barats. Ni els seus estalvis ni la seua salut li deixen gaire marge de

maniobra. El seu oci consisteix a prendre l'ombra, fer uns glops de tant en tant a una ampolleta d'aigua de l'aixeta per no deshidratar-se i xarrar de l'oratge.

Alguns ancians del barri han muntat el seu campament base arrecerat a la menuda placeta de Josep Maria Trencó, un cul-de-sac accessible des d'Enric Navarro, un cantó minsament protegit del sol per uns pocs arbres. És la millor de les opcions, Manuel va a pas de tortuga. Claudia ha d'acomodar el seu trot a les passes curtes del vell. I així, xino-xano, fan camí. El sol crema de valent.

—Pose's la gorra, Manuel.

Ell se la col·loca al cap amb dificultat. Una gorreta verda amb el logotip de Bankia als laterals.

En quatre passes ja hi són. La placeta és un oasi enmig del desert d'asfalt bullent. En un dia tan xafogós com el de hui s'agraeix seure-hi a l'ombra. Hi ha un parell de bancs. I a hores d'ara encara queden prou llocs lliures per poder triar company de conversa. Cadascun dels ancians ha vingut amb la seua pròpia acompanyant, sud-americanes totes. Elles aprofiten l'avinentsa per aparcar-los durant uns minuts i així poder xarrar. Entre els vells, del barri de tota la vida, l'únic tema de conversa és la trencadissa que ha sacsejat la nit benimacletera. Per un dia no es queixen de migranyes i dolors articulars i enraonen desvergonyits sobre l'autoria dels fets.

—La gentola aquesta que ve de no sé on collons i no se sap integrar! —parlen pel boc gros.

–La joventut de hui en dia no sap què fer per divertir-se.

–Sí-el-bar-ri-ja-no-és-el-ma-teix-des-que-es-va-om-plir-de-des-fa-e-nats –rebla l'últim, fent servir una estranya veu greu, un murmuri gairebé inaudible emés amb gran esforç i a colps de rot.

Té el rostre eixut i les mans endurides de llaurador. Xarrupa ansiós la burilla d'una cigarreta. I quan els veu arribar fa una breu salutació a Manuel amb el cap.

–Bon dia, Esteve –crida el vell, repenjat de la Claudia.

–Bon-di-a!

A Esteve li van haver de fer una laringectomia per extirpar-li un càncer i ara ha de tapar-se l'estoma del coll amb un mocadoret per poder aspirar el fum del tabac. S'ha hagut de reeducar la veu, i per això parla a rots. Esteve nasqué a Benimaçlet, hi ha viscut tota la vida i ha sigut testimoni presencial de les seues transformacions. Tot i ser valencianoparlant, és reticent a acceptar que el *seu* barri esdevinga un niu de nacionalistes.

–És-que-els-dei-xen-fer-el-que-vo-len-i-al-fi-nal-es-tes-co-ses-sem-pre-a-ca-ben-i-gual.

I per cloure la tirallonga amb el rot final hi deixa anar una sentència contundent.

–A-çò-ja-sem-bla-el-Pa-ís-Basc!

Claudia aparca el vell al banquet al costat del seu amic. I ara pot xarrar amb la Daniela, una companya colombiana que sempre té algun problema per explicar-li. Entre les cuidadores, el tema de la trencadissa no els lleva la son.

—Ja no sabem què fer, Déu meu! —es plany.

—Tranquil·la, xica, tot s'arreglarà —l'anima ella, llavant ferro a l'assumpte.

La Daniela i el seu marit Juan Carlos estan clavats en un bon merder. Quan es trobaven amb l'aigua al coll, amb dificultats per pagar el lloguer del pis, les lletres del cotxe i els rebuts de telèfon, acudiren a una empresa de reunificació de deutes de la qual han sortit ben escaldats. Ara tenen una condemna de per vida. Així que no tenen més remei que esllomar-se treballant sense descans, fent el que siga. Juan Carlos fa de bèstia de càrrega en mudances, amb un soci colombià, l'Ulises, que hi posa la furgo, i perd la salut transportant a pols llavadores i neveres en finques sense ascensor. Ella fa de cuidadora de l'Esteve. El trau a passejar i li prepara el menjar, li renta el cul i li desinfecta l'estoma, li fa la bugada, li dóna llustre a la casa i li aguanta el mal caràcter per deu bitllets de cinquanta euros en un sobre en negre a fi de mes.

—Per més que ho intentem no hi arribem.

A Clàudia li toca pintar-li-ho tot bonic perquè no s'ensorre, però tampoc no pot perdre gaire energia mirant d'animar-la, ella mateixa la necessita tota per sobreviure.

Mario és un home rude, de poques paraules. Un colombià cepat, de cabell curt i arrissat. Té un cos menut

però vigorós. Tot i que ara mateix està desocupat manté el to muscular fent-hi esport. Amb els companys d'esmorzars ha format l'Amèrica de Cali, l'equip de futbol que participa en la Lliga del Túria. I cada cap de setmana s'enfronten a altres equips de distintes nacionalitats agermanades al llit del riu sec. Als camps de terra allotjats al parc que ocupa l'antic llit del Túria hi participen equatorians, bolivians, paraguaians, hondurenys i colombians, però també magribins, kenyanys i senegalesos. Hui ha sortit de casa amb un bon reclam. «Pagarà la pena suar un poc.»

Ix de la parada de metro de Benimaclet i es retroba amb el seu antic barri. Confirma l'hora que és al seu mòbil. «Vaig bé de temps.» Aprofitarà per vagarejar. Travessa Dolors Marqués per buscar la dreuera pel carrer d'Albocàsser. En la cruïlla, a la tenda de verdures s'exposa el gènere madurat a la xafogor. L'olor de fruita en fermentació atrau les menudes mosques del vinagre a pondre-hi ous. Els plàtans matxucats s'apiloten damunt el taulell, i sobre algunes taronges ja ha crescut un tel blanc de *Penicillium*. Es para breument a les portes del bar Li Yan, un trist local amb tauletes parades a l'estreta voravia. La parròquia habitual fa el vermut, i s'empassen de postres el fum dels cotxes que hi passen fregant-los l'esquena. Les fotografies enganxades a l'aparador de vidre amb els plats de mostra del menú ja estan destenyides per la radiació solar.

Ressegueix Albocàsser, un estret carrer amb tarongers bords a ambdues bandes, blocs de pisos de quatre i cinc altures, i –com a la resta del barri– un munt de garatges en venda i en lloguer. A mà esquerra tomba per Poeta Altet. Ara sí, davant l'areperia Alma del Huila se sent com a casa. No tenen obert. Torna a mirar a la pantalla del mòbil. Res, cap notificació al WhatsApp.

«Eren uns altres temps», pensa. Aleshores ell treballava a l'obra i després féu d'electricista en el manteniment de grans infraestructures, inclòs el Mestalla. Aquella era una faena dura, però que donava diners. A força de fer hores i pensar com un ase, a final de mes li'n podien caure ben bé els dos mil. Això li donava per enviar una tramesa digna a la mare i a la germana que s'havien quedat a Bogotà, viure sense passar penes, fer-hi alguna ronda de birres amb la quadrilla una vegada acabada la faena, i fins i tot estalviar. Aquest cantó del barri llavors ja estava ple d'estudiants. Convivien amb la resta dels immigrants. Al principi dels anys noranta es construí el Campus dels Tarongers de la Universitat de València. I aquest fet canvià radicalment la fisonomia del que havia sigut una pedania fins al mil nou-cents setanta. Aleshores una allau d'estudiants de comarques s'hi va anar instal·lant. Venien atrets per la proximitat de la universitat, per uns lloguers molt més assequibles que al centre o a la zona de Blasco Ibáñez i per aquesta aroma de poble que tant els recordava la seua pròpia llar.

Els propietaris de pisos veieren ràpidament quin era el nou nínxol de negoci i els carrers s'ompliren d'anuncis oferint pisos a estudiants «per compartir». Així, com els encarregats de pagar serien diverses famílies els podien apujar el lloguer. La vida nocturna també va créixer paral·lelament a l'increment de població jove. Amb l'arribada del tramvia el mil nou-cents noranta-cinc, Benimaclet acabà absorbit definitivament per la dinàmica urbana.

Mario encara va resistir força temps l'increment del preu dels lloguers. Almenys mentre li durà la faena. Llavors, quan vingué el pet del dos mil set tot se'n va anar en orris. El treball començà a escassejar, els salaris caigueren en picat. Es reduïren els enviaments a la família i els viatges a Colòmbia carregats de regals, on el rebien com a un autèntic heroi. Van tornar les estretors, els pisos compartits amb una pila de gent i també l'exili cap al barri de la Llum, molt més econòmic que Benimaclet.

–Xiqueta! –el vell crida a la Claudia amb totes les seues forces, que en són ben poques.

La jove es gira i el descobreix allà assegut, amb el cap cot, ensopit. Amagat rere la fumera que exhala l'Esteve. Llavors, li dóna l'esquena a Daniela i acudeix a veure què vol. I ell li prega de nou:

–Dus-me a casa, que estic esgotat.